КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ «ЛЬВІВСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ»

Кафедра практичної психології та інклюзивної освіти

ПРОГРАМА ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ

«Соціальний інтелект як навігатор в сучасному соціальному просторі»

Програма підвищення кваліфікації розглянута і рекомендована до затвердження на засіданні кафедри практичної психології та інклюзивної освіти

(*протокол № 9 від 17.09.2026 р.)*

Завідувачка кафедри Галина ВАРХОЛИК

Програма підвищення кваліфікації затверджена науково-методичною радою

(*протокол № 6 від 1 жовтня 2026р.)*

Голова науково-методичної ради Павло ХОБЗЕЙ

Розробники: Бамбурак-Кречківська Н.М., доцентка кафедри практичної психології та інклюзивної освіти, кандидатка психологічних наук.

Напрям підвищення кваліфікації: Сучасні підходи до навчання в Новій українській школі на рівні базової середньої освіти.

Розроблено на основі типової програми: Типова програма підвищення кваліфікації вчителів закладів загальної середньої освіти, які впроваджують новий Державний стандарт базової середньої освіти від 12.10.2022 р. № 904.

Термін дії програми: з 2026 до 2031 року.

Рецензенти:

- **Танчин І.З.**, заступник директора з науково-педагогічної роботи ЛОІППО, кандидат історичних наук.
- **Єфімова С.М.,** старша викладачка кафедри практичної психології та інклюзивної освіти.

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Актуальність програми. Розвиток соціального інтелекту педагогів у структурі неперервної професійної освіти зумовлений зміною парадигми сучасної школи в напрямі гуманізації та цифровізації. Умови постійного стресу сприяють становленню у педагогічних працівників унікальних метакомпетентностей, які не піддаються автоматизації. Розвинені соціально-перцептивні та комунікативні здібності освітянина безпосередньо впливають на зниження рівня конфліктогенності та створення безпечного освітнього середовища. Тому сучасний соціальний інтелект виступає основою для формування фасилітативної позиції освітянина, забезпечуючи конструктивну взаємодію з усіма суб'єктами освітнього простору в умовах кризового сьогодення.

Цільова група: педагогічні працівники закладів освіти.

Обсяг (тривалість): 15 годин (0,5 кредиту ЄКТС).

Форма підвищення кваліфікації: дистанційна.

Особливості реалізації програми: Програма реалізується з використанням дистанційних технологій навчання та передбачає поєднання лекційних, практичних і самостійних форм роботи. Акцент зроблено на практичну спрямованість змісту навчання, інтерактивних та рефлексивних вправах, виконання практичних завдань. Навчальні матеріали адаптовані до потреб педагогічних працівників різних категорій та рівнів професійного досвіду.

Мета підвищення кваліфікації: системний розвиток та вдосконалення соціального інтелекту педагогічних працівників як базової метакомпетентності для інтерперсональної взаємодії в цифровізованому суспільстві та проектуванню безпечного, розвивального освітнього середовища.

Завдання підвищення кваліфікації:

- поглиблення знань із питань структури соціального інтелекту як тренованих психофізіологічних компетенцій;
- осмислення власної соціальної чутливості та «екранної емпатії»;
- опанування психологічними інструментами протидії соціальній токсичності;
- розвиток соціального інтелекту, як базової метакомпетентності для збереження резільєнтності всіх учасників освітнього процесу в гібридному освітньому середовищі.

Перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться:

Професійні компетентності:

Б1 Психологічна компетентність:
Б2. Емоційно-етична компетентність: здатність усвідомлювати власні відчуття, емоції, потреби, керувати власними емоційними станами та відновлювати особистісний ресурс.
Б3. Компетентність педагогічного партнерства:
Б3.1. Здатність до суб'єкт-суб'єктної взаємодії (рівноправної та особистісно зорієнтованої) з учнями в освітньому процесі.
В2. Здоров'язбережувальна компетентність: здатність зберігати особисте фізичне й психічне здоров'я під час професійної діяльності, застосовувати психосоматичні та саморегулятивні практики.
Г2. Здатність до навчання впродовж життя: Передбачає постійне опанування нових навичок самоменеджменту (тайм-менеджменту в мережі) та адаптацію до мінливих умов цифрового простору без шкоди для фізичного та психічного здоров'я.

Очікувані результати підвищення кваліфікації:

Знання та розуміння:
- нейропсихологічних основ соціального інтелекту.

Уміння:
- використовувати індивідуальні стратегії соціальної чутливості та соціальної вправності для врегулювання деструктивних емоційно-поведінкових патернів у міжособистісній взаємодії .

Диспозиції (цінності, ставлення):
- зреалізування принципів соціального інтелекту в різноманітних середовищах.

Система та критерії оцінювання результатів підвищення кваліфікації.
Контроль за знаннями слухачів проводиться: під час виконання завдань на практичних заняттях за допомогою постановки дискусійних запитань та підсумкового практичного завдання. Оцінювання результатів підвищення кваліфікації здійснюється шляхом підсумкового тестування (бальна система). Слухачам, які успішно виконали програму, видається сертифікат встановленого зразка.

Вартість (у разі встановлення): безоплатний характер надання освітньої послуги для слухачів курсів підвищення кваліфікації за регіональним замовленням місцевих органів управління освітою, вартість згідно з кошторисом відповідно до порядку надання платних послуг для всіх інших категорій.

2. НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Зміст програми складається з 3 модулів та 4 взаємопов'язаних тем. На етапі завершення навчання за Програмою слухачі складають підсумковий тест.

Кількість годин: **15 годин**, з них:

- **Лекції:** 4 год.
- **Практичні заняття:** 8 год.
- **Самостійна робота:** 2 год.

Самостійна робота передбачає опрацювання навчальних матеріалів та створення індивідуальної карти подальшого розвитку соціального інтелекту.

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Назва навчальних тем	Кількість годин				
	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Контрольні заходи	Усього
Модуль 1. Нейропсихологічні основи соціального інтелекту					
Організаційне заняття		0,5			0,5
Тема 1.1. Соціальний мозок: нейробіологічний аналіз	1,5	1	0,5	—	3
Разом за модулем	**1,5**	**1,5**	**0,5**	**—**	**3,5**
Модуль 2. Структура соціального інтелекту					
Тема 2.1. Соціальна чутливість та соціальна вправність	1	2	1	—	4
Тема 2.2 Емоційна регуляція	1	2	0,5	—	3,5
Разом за модулем	**2**	**4**	**1,5**		**7,5**

Модуль 3. Соціальний інтелект у прикладних сферах					
Тема 3.1. Соціальний інтелект як інструмент формування безпечного міжособистісного середовища	0,5	2	1	—	3,5
Вихідне діагностування		0,5		—	0,5
Разом за модулем	**0,5**	**2,5**	**1**	—	**4**
Усього	**4**	**8**	**3**	—	**15**

3. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

МОДУЛЬ 1. Нейропсихологічні основи соціального інтелекту.

Тема 1.1. Соціальний мозок: нейробіологічний аналіз.
Низька та висока дорога обробки інформації. Дзеркальні нейрони та веретеноподібні клітини: механізм блискавичної оцінки. Мимовільна імітація та гіпотеза «зламаного дзеркала». Лімбічний резонанс і фізіологічна синхронізація партнерів по спілкуванню. Роль амигдали та швидких емоційних реакцій у соціальному сприйнятті. Нейропластичність.

МОДУЛЬ 2. Структура соціального інтелекту.

Тема 2.1. Соціальна чутливість та соціальна вправність.
Двокомпонентна структура соціального інтелекту: соціальна чутливість (social awareness) та соціальна вправність (social facility). Первинна емпатія. Базові емоції та мімічні патерни. Налаштованість (attunement) та техніки присутньої уваги. Емпатійна точність та мотивована емпатія. Соціальне пізнання. Компоненти емпатії та емпатійне виснаження. Невербальна синхронність, самопрезентація, конструктивний вплив та турбота. Відпрацювання сценаріїв емоційних вибухів із застосуванням кроків емоційного коучингу.

Тема 2.2. Емоційна регуляція.
Емоційне зараження. Ефект брижів у групах. Розпізнавання «токсичних» патернів комунікації та взаємодії. Дж. Готтман «Чотири вершники Апокаліпсу». Поняття «фізіологічного потоплення» та тайм-аут як регуляторна стратегія. Розвиток когнітивної переоцінки (reappraisal). Побудова поживного (nourishing) стилю спілкування.

МОДУЛЬ 3. Соціальний інтелект у прикладних сферах.

Тема 3.1. Соціальний інтелект як інструмент формування безпечного міжособистісного середовища.
Карта-алгоритм емоційного коучингу. Роль емпатійного налаштування батьків. Соціальний інтелект у педагогічній взаємодії. Емоційний клімат в групі. Зворотний зв'язок, що розвиває, установка на зростання. Захисна роль стосунків учитель–учень. Психологічна безпека. Діагностика власного профілю соціального інтелекту. Методика 360-градусного зворотного зв'язку. Створення індивідуальної карти подальшого розвитку соціального інтелекту.

3.1. Орієнтовний перелік практичних завдань.

1. Побудова **індивідуальної карта розвитку соціального інтелекту**.
2. **Рольова гра «Реакція на дитячу емоцію»:** відпрацювання сценаріїв дитячого емоційного вибуху із застосуванням кроків емоційного коучингу.
3. **Вправа «Пауза й перефокусування»:** індивідуальне опрацювання алгоритму тайм-ауту.

4. **Рольова гра «Вихід із деструктивного циклу»:** робота з конфліктним діалогом.
5. **Вправа «Хвиля настрою»:** робота з емоційним зараженням.
6. **Практикум техніки «Якір спокою».**

3.2. Орієнтовний перелік питань для самостійного опрацювання.

1. Нейропсихологічні основи соціального інтелекту.
2. Двокомпонентна структура соціального інтелекту: соціальна чутливість (social awareness) та соціальна вправність (social facility).
3. Розпізнавання «токсичних» патернів комунікації та взаємодії. Емоційна регуляція.
4. Соціальний інтелект у педагогічній взаємодії. Створення індивідуальної карти подальшого розвитку соціального інтелекту.

4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Нормативно-правові документи

1. Закон України «Про освіту».
2. Закон України «Про повну загальну середню освіту».
3. Наказ МОН України від 12.10.2022 р. № 904 «Про затвердження Типової програми підвищення кваліфікації вчителів закладів загальної середньої освіти, які впроваджують новий Державний стандарт базової середньої освіти».

Основна та додаткова література

1. Гоулман Деніел. Соціальний інтелект. Нова наука про людські відносини. К.: «Клуб Сімейного Дозвілля», 2020. 400 С.
2. Івашкевич Е.З. Психологія соціального інтелекту педагога: дис. … докт. психол. наук: 19.00.01. Інстит. психол. імені Г.С. Костюка НАПН України. Київ, 2018. 432 с.
3. Каплуненко Я.Ю. Особистісні чинники розвитку соціального інтелекту у фахівців соціономічних професій: дис. … канд. психол. наук: 19.00.01. Інстит. психол. імені Г.С. Костюка НАПН України. Київ, 2016. 262 с.
4. Керол Двек. Налаштуйся на зміни. Нова психологія успіху. Харків: Наш Формат, 2022. 246 С.
5. Ляховець Л.О. Особливості формування соціального інтелекту у майбутніх психологів: автореф. дис. … канд. психол. наук: 19.00.05. Київ, 2016. 18 с.
6. Розенберг М. Ненасильницьке спілкування. Мова життя. Львів.: Ранок, 2020. 256 с.
7. Шпортун А.М. Генеза психологічної сутності феномен «соціальний інтелект». *Габітус*. Випуск 59. 2024. С. 244-248.
8. Goleman, D. Social Intelligence: The New Science of Human Relationships. New York: Bantam Books, 2006.403 p.
9. Porges, S. The Polyvagal Theory: Neurophysiological Foundations of Emotions, Attachment, Communication, and Self-regulation. New York: W.W. Norton, 2011. 416 p.
10. Ekman, P. Emotions Revealed: Recognizing Faces and Feelings to Improve Communication and Emotional Life. New York: Times Books, 2003. 285 p.
11. Rizzolatti, G., Craighero, L. The mirror-neuron system. Annual Review of Neuroscience, 2004. 2004:27:169-92.